

שופטים

צ"ז פסוקים, סלו"א סימן.

ויש לומר הרמז בזה, דסלו"א הוא מלשון הקרא (ישעי' ס"ב, י') סלו סלו
המסלה, שפירושו, לילך בדרך ישרה, ובפרשתינו יש בהן מצות שעיקר
כונת אזהרתן היא, ההליכה בדרך ישרה, וגם יש מצות בפרשה, דבכדי
לקיים המצוה צריכים לזה ישרות מיוחד, ואפרטם, א) מינוי דיינים בתחלת
הפרשה, שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך וכו' לא תטה משפט לא

תכיר פנים ולא תקח שחד כי השחד יעור וכו' צדק צדק תרדוף, וכל אלו האזהרות, עיקרן, לכוון אורחותינו בדרך ישר.

(ב) מצות המלך (דברים י"ז, ט"ו וכו') שום תשים עליך מלך וכו', רק לא ירבה לו סוסים וכו' ולא ירבה לו נשים וכסף וזהב לא ירבה לו מאד, לבלתי רום לבבו מאחיו ולבלתי סור מן המצוה ימין ושמאל וכו', מבואר מזה, דהמלך נצטווה, לילך בדרך ישרה במיוחד.

(ג) תכין לך הדרך ושלת את גבול ארצך וכו' וזה דבר הרצח אשר ינוס שמה וחי אשר יכה את רעהו בבלי דעת והוא לא שנא לו מתמל שלשם (דברים י"ט, ג') והוא מצות גלות להורג בשוגג, ויש בזה כמה וכמה פרטים וחילוקים, מהו נקרא שוגג לענין זה, עיין בגמרא מכות ט' ע"ב, ומצוה זו כדי לקיימה צריך לזה ישירות מיוחדת, וגם מש"כ להלן בפרשה, וזה דבר הרוצח, וילפינן מזה בש"ס שם דף י' ע"ב הביאה הרמב"ם פ"ה מהלכות רוצח ה"ח, כשמשיבין אותו מוסרין לו שני תלמידי חכמים שמא יהרגו גואל הדם בדרך "ואומרין להם" אל תנהגו בו מנהג שופכי דמים בשוגג בא מעשה לידו, והיינו שמדברים אל הגואל הדם בדרך בקשה של יהרוג הרוצח (עיין בחזו"א חו"מ רס"י י"ז, ולקוטים דף י' ס"י כ"ג), וגם לזה צריך ישירות מרובה, לסדר הענין ולהשפיע על גואל הדם, שלא יהרוג את הרוצח.

(ד) פרשת יציאה למלחמה (דברים כ' א' וכו') כי תצא למלחמה על איבך וכו' ודברו השטרים אל העם לאמר מי האיש אשר בנה בית חדש ולא חנכו וכו' נטע כרם ולא חללו וכו' ארש אשה ולא לקחה וכו' הירא ורך הלבב ילך וישב לביתו, ולא דוקא על אלו הדברים חוזר מעורכי מלחמה דה"ה בירא מעבירות שבידו חוזר, עיי"ש בפרש"י ד"ה הירא ורך הלבב וז"ל, רבי יוסי הגלילי אומר, הירא מעבירות שבידו, ולכך תלתה לו תורה לחזור על בית וכרם ואשה, לכסות על החוזרים בשביל עבירות שבידם, שלא יבינו שהם

בעלי עבירה, והרואהו חוזר, אומר שמא בנה בית, או נטע כרם, או ארש אשה עיי"ש, ומבואר בגמרא סוטה מ"ד ע"ב, דאפי' שח בין תפלה לתפלה עבירה היא בידו וחוזר עליה מעורכי המלחמה, ועיין בזה ברמב"ם פ"ד מהלכות תפלין הלכה ו' עיי"ש בכ"מ, הרי דגם לענין מצוה זו לקיימה עם כל פרטי, צריך לזה ישרות מרובה.

(ה) פרשת עגלה ערופה (דברים כ"א א') כי ימצא חלל באדמה אשר ה' אלקיך נתן לך וכו' ויצאו זקניך ושפטיך ומדדו אל הערים אשר סביבת החלל וכו', הרי דהצריכה התורה מדידה כדי לכון בכוון גמור מהיכן בא הרוצח, ולקיים דבר זה צריך לזה ישרות כדי שיתקיים המדידה בדיוק, ולהלן בפסוק ז' כתוב, וענו ואמרו ידינו לא שפכו את הדם הזה ועינינו לא ראו, ועיי"ש בפרש"י, וכי עלתה על לב שזקני בית דין שופכי דמים הם, אלא לא ראינוהו ופטרנוהו בלא מזונות ובלא לוי' עיי"ש, וכן מש"כ בסוף הפרשה, ואתה תבער הדם הנקי מקרבך כי תעשה הישר בעיני ה', הרי גם עיקר כונת מצוה זו היא, לילך בדרך ישר בין אדם לחבירו, ולעשות הישר בעיני ה'.